

PREPORUKA KOMISIJE (EU) 2023/499**od 1. ožujka 2023.****o Kodeksu dobre prakse u upravljanju intelektualnom imovinom za vrednovanje znanja u europskom istraživačkom prostoru**

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292.,

budući da:

- (1) Učinkovito upravljanje intelektualnom imovinom ključno je za ubrzanje prihvaćanja inovativnih rješenja i razvoj novih tehnologija, proizvoda i usluga za svladavanje gorućih društvenih problema, kao što je osiguravanje pravedne zelene i digitalne tranzicije u skladu s ciljem Novog europskog programa za inovacije ⁽¹⁾, uz istodobno očuvanje otvorene strateške autonomije Unije u području istraživanja i inovacija.
- (2) Oko 20 % svjetskih znanstvenih i tehnoloških rezultata proizvodi se u Uniji ⁽²⁾. Inovativna poduzeća koja se temelje na znanju i u velikoj mjeri oslanjaju na nematerijalnu imovinu za rast u posljednja su dva desetljeća preusmjerila svoj pristup kontroli intelektualne imovine, kako pokazuje nagli porast ulaganja u „proizvode intelektualnog vlasništva” za 87 % u Uniji ⁽³⁾. Nadalje, mobiliziranjem kapaciteta za istraživanje i inovacije učinkovitim upravljanjem intelektualnom imovinom i pojačanom suradnjom između industrije i akademske zajednice poboljšat će se uspješnost sektora u kojima su se posljednjih godina smanjila ulaganja u istraživanje i razvoj, posebno onih koji su teško pogođeni krizom uzrokovanom bolešću COVID-19, kao što su zrakoplovni i obrambeni sektor te automobilski i kemijski sektor.
- (3) Osim formalnih prava intelektualnog vlasništva (kao što su patenti ili autorska prava), ključno je uzeti u obzir i druge vrste intelektualne imovine, kao što su publikacije, podaci, znanje i iskustvo, koje stvaraju akteri u području istraživanja i inovacija kako bi se povećale mogućnosti za stvaranje vrijednosti i socijalne inovacije. Intelektualna imovina ključna je sastavnica vrednovanja znanja za rezultate programa Obzor Europa ⁽⁴⁾ i drugih programa financiranja EU-a koji se financiraju iz instrumenata kao što su kohezijska politika ⁽⁵⁾, Mehanizam za oporavak i otpornost ⁽⁶⁾ ili Inovacijski fond ⁽⁷⁾.
- (4) Cilj je strategije upravljanja intelektualnom imovinom izgraditi portfelj vrijedne intelektualne imovine kojom se može strateški upravljati radi stvaranja vrijednosti u brojnim primjenama, posebno pri podnošenju zahtjeva za financiranje istraživanja, kako bi se privukla i uspostavila istraživačka suradnja te pri iskorištavanju komercijalnih mogućnosti licenciranjem, prodajom ili stvaranjem pothvata. Stvaranje okruženja u kojem su prakse upravljanja intelektualnom imovinom jasno definirane, priopćene i provedene prvi je korak za olakšavanje njezina vrednovanja u ekosustavu istraživanja i inovacija.

⁽¹⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Novi europski program za inovacije (COM(2022) 332 final).

⁽²⁾ Izvešće *Science, Research and Innovation Performance of the EU 2022* (Rezultati znanosti, istraživanja i inovacija u EU-u (SRIP) za 2022.).

⁽³⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Iskorištavanje inovacijskog potencijala EU-a – Akcijski plan za intelektualno vlasništvo za oporavak i otpornost EU-a (COM(2020) 760 final).

⁽⁴⁾ Uredba (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013 (SL L 170, 12.5.2021., str. 1.).

⁽⁵⁾ Nova kohezijska politika (europa.eu)

⁽⁶⁾ Mehanizam za oporavak i otpornost (ec.europa.eu)

⁽⁷⁾ Inovacijski fond (europa.eu)

- (5) Zajedničke istraživačke aktivnosti idealno su okruženje u kojem partneri mogu objediniti znanje i ideje te zajednički razvijati nove tehnologije, proizvode i usluge. Međutim, ti su projekti suradnje složeni jer uključuju različite partnere, kao što su sveučilišta, istraživačke organizacije, lokalne zajednice, poduzeća, uključujući mala i srednja poduzeća (MSP-ove), nevladine organizacije (NVO-ovi) i socijalni partneri, različitih kulturnih i profesionalnih profila, motivacija i interesa, od isključivo istraživačkih do komercijalnog iskorištavanja ⁽⁸⁾.
- (6) Akteri u području istraživanja i inovacija mogu naići na poteškoće u učinkovitom upravljanju svojom intelektualnom imovinom zbog toga što im je teško utvrditi najprikladnija sredstva za kontrolu te imovine, pronaći odgovarajuća tržišta i uključiti poslovne partnere. Osim toga, uvođenje rezultata na tržište može biti zahtjevno zbog različitih načina razumijevanja njihove vrijednosti te asimetrije informacija i pregovaračkih stajališta.
- (7) Međunarodna suradnja jedan je od najvažnijih aspekata istraživanja i inovacija, no znanost i tehnologija u središtu su geopolitičkih napetosti u promjenjivom globalnom okruženju. ⁽⁹⁾ Druge promjene, kao što su prelazak na otvorenu znanost radi boljeg istraživanja, kako je navedeno u Zaključcima Vijeća o vrednovanju istraživanja i provedbi otvorene znanosti ⁽¹⁰⁾, i prelazak na otvorene inovacijske pristupe, otvaraju mogućnosti, ali i nova pitanja u ekosustavu istraživanja i inovacija koji se razvija. Tim bi se promjenama trebali osigurati izvrsnost i učinak ulaganja Unije u istraživanje i inovacije, a ujedno zaštititi interesi Unije. U tom kontekstu ključni akteri u europskim projektima istraživanja i inovacija izrazili su potrebu za boljim razumijevanjem strateškog upravljanja, kontrole (uključujući zaštitu), širenja, prijenosa/licenciranja i iskorištavanja rezultata istraživanja ⁽¹¹⁾.
- (8) U skladu s programom politike europskog istraživačkog prostora (EIP) ⁽¹²⁾, koji uključuje djelovanje za „nadogradnju smjernica EU-a za bolje vrednovanje znanja”, Komisija predlaže ovu Preporuku o Kodeksu dobre prakse u upravljanju intelektualnom imovinom radi provedbe Preporuke Vijeća (EU) 2022/2415 ⁽¹³⁾. Poziv na ovu Preporuku utvrđen je u Komunikaciji Komisije o novom EIP-u za istraživanje i inovacije ⁽¹⁴⁾ te u Zaključcima Vijeća od 26. studenoga 2021. o upravljanju EIP-om i Paktu za istraživanje i inovacije u Europi ⁽¹⁵⁾. U Akcijskom planu EU-a za intelektualno vlasništvo ⁽¹⁶⁾ prepoznaje se i potreba za dobrim upravljanjem intelektualnim vlasništvom kako bi se poduprlo vrednovanje i uvođenje rezultata istraživanja i inovacija u Europi te potreba za poboljšanjem upotrebe, pristupa i dijeljenja rezultata istraživanja jačanjem upravljanja intelektualnom imovinom.
- (9) U ovoj se Preporuci uzimaju u obzir nove smjernice uvedene Preporukom (EU) 2022/2415 jer njezino područje primjene obuhvaća širi pojam intelektualne imovine u kontekstu istraživanja i inovacija. Njome se nastoji prevladati rascjepkanost inovacijskog ekosustava Unije i promicati inovacijsku koheziju kako je utvrđeno u Novom europskom programu za inovacije.

⁽⁸⁾ *Leveraging Innovation Through Collaboration: IP Challenges And Opportunities For SMEs In The Context Of EU-Funded Collaborative Research Projects* (Poticanje inovacija suradnjom: nova pitanja i mogućnosti u području intelektualnog vlasništva za MSP-ove u kontekstu zajedničkih istraživačkih projekata koje financira EU) (lesi.org)

⁽⁹⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama: Europska strategija za međunarodnu suradnju u svijetu koji se mijenja (COM(2021) 252 final).

⁽¹⁰⁾ Zaključci Vijeća o vrednovanju istraživanja i provedbi otvorene znanosti

⁽¹¹⁾ *Leveraging Innovation Through Collaboration: IP Challenges And Opportunities For SMEs In The Context Of EU-Funded Collaborative Research Projects* (Poticanje inovacija suradnjom: nova pitanja i mogućnosti u području intelektualnog vlasništva za MSP-ove u kontekstu zajedničkih istraživačkih projekata koje financira EU) (lesi.org)

⁽¹²⁾ Program politike europskog istraživačkog prostora (europa.eu)

⁽¹³⁾ Preporuka Vijeća (EU) 2022/2415 od 2. prosinca 2022. o vodećim načelima za vrednovanje znanja (SL L 317, 9.12.2022., str. 141.).

⁽¹⁴⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Novi EIP za istraživanje i inovacije” (COM(2020) 628 final).

⁽¹⁵⁾ Zaključci Vijeća o budućem upravljanju europskim istraživačkim prostorom (EIP)

⁽¹⁶⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Iskorištavanje inovacijskog potencijala EU-a – Akcijski plan za intelektualno vlasništvo za oporavak i otpornost EU-a (COM(2020) 760 final).

- (10) Aktere u području istraživanja i inovacija trebalo bi poticati da strateški pristupaju različitim koracima upravljanja intelektualnom imovinom i da rješavaju pitanja povezana s odgovarajućom kontrolom i dovoljnim iskorištavanjem intelektualne imovine. Osim toga, trebalo bi poticati stratešku razmjenu znanja kao čvrstu osnovu za suradnju. Trebalo bi razmotriti i poslovne prilike koje proizlaze iz otvorenih inovacija te važnost otvorenosti istraživanja, kako je navedeno u konačnom dogovoru o reformi procjene istraživanja ⁽¹⁷⁾.
- (11) Trebalo bi poticati sve kategorije aktera uključenih u istraživanje i inovacije, kao što su posrednici, pojedinačni istraživači, inovatori i njihovi timovi te organizacije, uključujući sveučilišta, javne i privatne organizacije za istraživanje i inovacije, poduzeća svih veličina, istraživačke i tehnološke infrastrukture, javne uprave i predstavnike civilnog društva, da slijede ovu Preporuku. Ova bi se Preporuka trebala primjenjivati u skladu sa svim relevantnim pravilima na nacionalnoj ili regionalnoj razini i na razini Unije. Iako su dijelovi ove Preporuke formulirani na razini organizacije, njihovo je područje primjene ključno i za usmjeravanje pojedinačnih istraživača, inovatora i njihovih timova u strateškom upravljanju intelektualnom imovinom koja je rezultat njihovih projekata,

DONIJELA JE OVU PREPORUKU:

1. DEFINICIJE

Za potrebe ove Preporuke primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) intelektualno vlasništvo znači rezultat intelektualnih aktivnosti koji ispunjava uvjete za pravnu zaštitu, a uključuje izume, književna i umjetnička djela, simbole, imena, slike i dizajn;
- (2) prava intelektualnog vlasništva uključuju patente, žigove, dizajn, autorska i srodna prava, oznake zemljopisnog podrijetla i oplemenjivačka prava na biljnu sortu te pravila o zaštiti poslovne tajne;
- (3) intelektualna imovina znači sve rezultate ili proizvode nastale bilo kojom aktivnošću istraživanja i inovacija (kao što su prava intelektualnog vlasništva, podaci, znanje i iskustvo, prototipovi, procesi, prakse, tehnologije, softver);
- (4) otvorena znanost znači pristup znanstvenom procesu koji se temelji na otvorenoj suradnji, alatima i širenju znanja, kako je utvrđeno u članku 14. stavku 1. Uredbe (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁸⁾;
- (5) otvorene inovacije znači otvaranje inovacijskog procesa izvan određene organizacije;
- (6) otvoreni pristup znači besplatan pristup za krajnjeg korisnika istraživačkim podacima i znanstvenim publikacijama u skladu s člankom 14. stavkom 1. točkom (a) i člankom 39. stavkom 3. Uredbe (EU) 2021/695;
- (7) upravljanje intelektualnom imovinom znači skup strateških procesa za postupanje s intelektualnom imovinom u svim fazama njezina života, od njezina stvaranja do tržišta, uključujući: utvrđivanje potencijalne stvorene ili stečene imovine, procjenu tehničkih, pravnih i tržišnih prednosti potencijalne imovine, donošenje odluka o dostupnim oblicima zaštite, određivanje strategije stavljanja na tržište i prijenosa tehnologije, utvrđivanje najboljih partnera za upravljanje imovinom, u skladu s poslovnim ciljem i društveno odgovornom politikom organizacije.

2. USPOSTAVA STRATEGIJE ZA UČINKOVITO UPRAVLJANJE INTELKTUALNOM IMOVINOM

2.1 Preporučuje se definirati i usvojiti strateške prakse upravljanja intelektualnom imovinom na sljedeće načine:

- (8) osiguravanjem da na razini organizacije postoji strategija koja obuhvaća stvaranje i korištenje svih vrsta intelektualne imovine (uključujući podatke, znanje i iskustvo, norme) i upravljanje njima u skladu s misijom organizacije te da se prakse otvorene znanosti i otvorene inovacije uzimaju u obzir u aktivnostima istraživanja i inovacija;

⁽¹⁷⁾ Dogovor o reformi procjene istraživanja od 20. srpnja 2022.

⁽¹⁸⁾ Uredba (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013 (SL L 170, 12.5.2021., str. 1.).

- (9) prilagođavanjem različitih elemenata strategije relevantnim aktivnostima i partnerima te njezino stavljanje na raspolaganje javnosti;
- (10) osiguravanjem da se strategijom posebno razmatraju sljedeća pitanja:
- (a) cjelokupni životni ciklus istraživanja i vrednovanja čim se isplanira proračun za aktivnosti istraživanja i inovacija, kakva će vrsta znanja proizići iz tog procesa, koje su predviđene mogućnosti korištenja i kako se njima poboljšava ili dopunjuje postojeći portfelj kojim upravlja organizacija;
 - (b) pitanja održivosti, etike i uključivosti te promicanje širenja znanja i (ponovnog) korištenja rezultata za gospodarsku i društvenu korist uz poštovanje etičkih standarda i ljudskih prava te podupiranje ciljeva održivog razvoja ⁽¹⁹⁾ i ciljeva zelenog plana;
 - (c) vrednovanje intelektualnog vlasništva;
 - (d) stvaranje *spin-off* i *start-up* poduzeća;
 - (e) situacije zajedničkog vlasništva;
 - (f) mogući sukobi interesa;
 - (g) poslovni podaci za procjenu konkurentnog položaja organizacije u odnosu na vrste intelektualne imovine u području dotične aktivnosti istraživanja i inovacija;
 - (h) djelotvorne strategije intelektualnog vlasništva za razvoj poslovanja;
- (11) uspostavljanjem temeljitog postupka dubinske analize za svu intelektualnu imovinu stvorenu unutar organizacije;
- (12) uspostavljanjem jasnih i transparentnih postupaka donošenja odluka i postupaka za upravljanje intelektualnom imovinom (na primjer definiranje sredstava i odgovornosti Ureda za prijenos znanja/tehnologija (KTO-TTO));
- (13) osiguravanjem razumne razine stručnog znanja o upravljanju intelektualnom imovinom ulaganjem u izgradnju kapaciteta, informiranjem, osposobljavanjem i obrazovanjem, zapošljavanjem i mobilnošću te traženjem potpore od stručnjaka trećih strana;
- (14) utvrđivanjem poticaja za istraživače, izumitelje, stručnjake za prijenos znanja (KT) i tehnologije (TT) te voditelje istraživanja (na primjer u vezi s razvojem karijere) da primjenjuju strategiju organizacije za upravljanje intelektualnom imovinom;
- (15) osiguravanjem poštene i pravedne podjele vrijednosti stvorene u aktivnostima istraživanja i inovacija od početne (na primjer priznavanjem karijere) do završne faze (na primjer dijeljenjem licencijskih naknada) uzimajući u obzir učinak tih aktivnosti;
- (16) utvrđivanjem očekivanog učinka aktivnosti istraživanja i inovacija u okviru različitih dimenzija: okolišne, tehnološke, gospodarske, društvene, političke i zdravstvene dimenzije;
- (17) pružanjem potrebne potpore za provedbu politike upravljanja intelektualnom imovinom s pomoću odgovarajućih alata i instrumenata, uključujući praćenje uspješnosti na temelju dogovorenih parametara (na primjer upotrebom izvješća Zajedničkog istraživačkog centra Europske komisije o parametrima prijenosa znanja ⁽²⁰⁾); primjenom parametara koji su SMART (specifični, mjerljivi, ostvarivi i pripisivi, relevantni, pravodobni), kvalitativni i kvantitativni;
- (18) informiranjem o dostupnim programima financiranja za upravljanje intelektualnom imovinom i njihovim iskorištavanjem, uključujući na nacionalnoj razini ili na razini Unije;
- (19) osiguravanjem i istraživanjem potrebnih resursa i financiranja za razvoj intelektualne imovine razvijene u istraživačkim i inovacijskim aktivnostima sudjelovanjem u programima kao što su Provjera koncepta ERC-a ⁽²¹⁾ i Prijelaz EIC-a ⁽²²⁾;

⁽¹⁹⁾ 17 CILJEVA | Održivi razvoj (un.org)

⁽²⁰⁾ Knowledge Transfer Metrics - Towards a European-wide set of harmonised indicators (Parametri prijenosa znanja – razvoj skupa usklađenih pokazatelja na europskoj razini)

⁽²¹⁾ Provjera koncepta | ERC:Europsko istraživačko vijeće (europa.eu)

⁽²²⁾ Tranzicija EIC-a (europa.eu)

- (20) periodičnim preispitivanjem strategije upravljanja intelektualnom imovinom:
- (a) sudjelovanjem u europskom izvješćivanju o prijenosu znanja i aktivnostima upravljanja intelektualnom imovinom putem anketa i platformi za razmjenu najboljih praksi ⁽²³⁾;
 - (b) određivanjem dinamičnog poslovnog modela uzimajući u obzir utjecaj novih tehnologija na intelektualnu imovinu.

2.2 Potiče se upravljanje intelektualnom imovinom na način koji omogućuje otvorenu znanost i otvorene inovacije. U tom kontekstu preporučuje se:

- (21) nakon procjene treba li rezultate najprije zaštititi pravima intelektualnog vlasništva razmotriti prednosti provođenja otvorene znanosti i otvorenih inovacija tijekom različitih faza istraživačkog ciklusa te osigurati temeljnu procjenu svih potencijalnih prepreka razmjeni rezultata istraživanja, posebno uzimajući u obzir sporazume o suradnji, prijenosu i licenciranju s trećim stranama;
- (22) provjeriti sve primjenjive financijske, institucionalne i pravne zahtjeve kojima se omogućuje otvoren pristup rezultatima istraživanja ⁽²⁴⁾ i, kad god je to moguće, omogućiti otvoren pristup rezultatima istraživanja uzimajući u obzir sljedeće:
- (a) u odnosu na publikacije: osiguravanje neposrednog otvorenog pristupa znanstvenim publikacijama na temelju otvorenih licencija, posebno kad su te publikacije rezultat javno financiranih istraživanja;
 - (b) u odnosu na podatke:
 - primjenu načela FAIR ⁽²⁵⁾ kako bi se osiguralo da su podaci koji proizlaze iz znanstvenog procesa „vidljivi”, „dostupni”, „interoperabilni” i „ponovno upotrebljivi”, čime se povećava ponovna uporaba i obnovljivost rezultata istraživanja,
 - analizu uvjeta za upotrebu svakog skupa podataka. Ako uvjeti nisu jasni ili nije dana suglasnost, podaci se smatraju informacijom zaštićenom „svim pridržanim pravima”,
 - razmatranje mogućnosti pružanja otvorenog pristupa podacima ako ne postoje legitimni interesi ili ograničenja,
 - poticanje istraživača da se koriste pouzdanim repozitorijima ⁽²⁶⁾, kao što su certificirani repozitoriji ili repozitoriji iz znanstvene discipline ili područja koji se obično upotrebljavaju, međunarodno su priznati i podupire ih zajednica za istraživanje i inovacije,
 - uzimanje u obzir da se u određenim situacijama podaci mogu smatrati znanjem i iskustvom (koji bi mogli biti zaštićeni poslovnom tajnom);
 - (c) u odnosu na baze podataka:
 - provjeru jesu li korišteni podaci ili baza podataka zaštićeni autorskim pravom i/ili pravom na bazu podataka *sui generis* ili poslovnom tajnom,
 - osiguravanje otvorenog pristupa podacima ili bazama podataka koji proizlaze iz znanstvenog postupka kad ne postoje legitimni interesi ili pravna ograničenja (na primjer prava intelektualnog vlasništva treće strane);
 - (d) u odnosu na softver: informiranje korisnika softvera o obavijesti o autorskim pravima i navođenje uvjeta licenciranja pri distribuciji softvera. Ako je to u skladu s cjelokupnom strategijom vrednovanja, razmatranje mogućnosti stavljanja izvornog koda na raspolaganje kao softvera otvorenog koda, uzimajući u obzir različite licencije za softver otvorenog koda;
- (23) uspostavljanje strategije objavljivanja i iskorištavanja u ranoj fazi postupka kako bi se omogućilo objavljivanje uz istodobnu zaštitu povjerljivih informacija i potencijalnih prijava za patente koje podnose privatni partneri u vezi sa zajedničkim istraživačkim aktivnostima;
- (24) uključenost u otvoreno zajedničko stvaranje projektnih ideja industrije i akademske zajednice kako bi se dodatno uskladili znanstvene i industrijske potrebe i pitanja;

⁽²³⁾ Na primjer platforma EU-a za vrednovanje znanja.

⁽²⁴⁾ Na primjer, korisnici programa Obzor Europa dužni su omogućiti izravan otvoreni pristup znanstvenim publikacijama putem repozitorija i na temelju otvorenih licencija, a posebna pravila o otvorenom pristupu utvrđena su u Prilogu 5. predlošku sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava programa. Uredba (EU) 2021/695 o uspostavi programa Obzora Europa

⁽²⁵⁾ FAIR Principles (Načela FAIR) - GO FAIR (go-fair.org)

⁽²⁶⁾ Na primjer Horizon Result Platform, platforma za rezultate projekata koji se financiraju u okviru programa Obzor 2020. i Obzor Europa.

- (25) sudjelovanje u otvorenim inovacijskim platformama koje nude mogućnosti otvorenih pretkonkurentnih javno-privatnih partnerstava za međusektorsku suradnju i razmjenu znanja;
- (26) uspostavljanje pravednih i fleksibilnih modela razmjene i naknade za partnere u otvorenoj suradnji u području inovacija prije početka suradnje.

2.3 Preporučuje se ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i informiranje na sljedeće načine:

- (27) mapiranjem i promicanjem postojećih alata i materijala za učenje te razvojem nekoliko vrsta alata za učenje prilagođenih ciljnoj publici kako bi se popunile praznine (na primjer internetski resursi, priručnici, letci, seminari, testovi samoprocjene, vizualni alati, dijagrami tijeka procesa, biblioteke predložaka) stavljajući sve materijale na raspolaganje na jedinstvenoj platformi unutar organizacije;
- (28) informiranjem o cijelom rasponu intelektualne imovine i njezinoj potencijalnoj uporabi u portfeljima kako bi se podržala konkurentnost organizacije i povećale njezine poslovne mogućnosti;
- (29) poticanjem razumijevanja komplementarnosti otvorene znanosti i otvorenih inovacija sa zaštitom intelektualnog vlasništva kad se intelektualnom imovinom upravlja na odgovarajući način;
- (30) organiziranjem redovitih tečajeva i osposobljavanja u svrhu informiranja, s posebnim naglaskom na:
 - (a) prednostima uspostave strategije upravljanja intelektualnom imovinom kojom se podupiru istraživanja i otvorene inovacije te rizicima povezanim s nedostatkom takve strategije;
 - (b) utvrđivanju intelektualnog vlasništva unutar organizacije;
 - (c) primjerima uspješnog učinkovitog upravljanja intelektualnom imovinom i studijama slučaja prilagođenima ciljnoj publici;
 - (d) poduzetništvu, razvoju poslovnih putova za inovacije kako bi se došlo do tržišta, upotrebi intelektualnog vlasništva za privlačenje ulaganja i pristup financiranju te izgradnji timova za osnivanje novoosnovanih i izdvojenih poduzeća;
 - (e) jačanju vještina za pregovaranje i sklapanje sporazuma o suradnji, strukturi sporazuma o licenciranju te praćenju i upravljanju dugoročnim odnosima između davatelja i stjecatelja licencije (uključujući praćenje uspješnosti i mogućnosti provedbe);
 - (f) upotrebi baza podataka o pravima intelektualnog vlasništva;
 - (g) nezaštićenoj intelektualnoj imovini i načinima na koje se mogu koristiti instrumenti kao što su sporazumi o povjerljivosti podataka i zaštita intelektualnog vlasništva;
 - (h) različitim režimima intelektualnog vlasništva (na primjer u pogledu opsega zaštite i raspodjele vlasništva) u trećim zemljama;
 - (i) drugim nacionalnim ili regionalnim pravilima (na primjer zakonodavstvu o tržišnom natjecanju i, ako je primjenjivo, pravilima o državnim potporama) koja mogu utjecati na sporazume o istraživanju i inovacijama;
 - (j) provedbi prava intelektualnog vlasništva i izbjegavanju povrede prava intelektualnog vlasništva treće strane;
- (31) razmatranjem, kad je riječ o sveučilištima i drugim javnim istraživačkim organizacijama, posebnog obrazovanja i osposobljavanja o:
 - (a) upravljanju intelektualnim imovinom u programima ili kurikulumima za profesore, istraživače i studente, uzimajući u obzir njihova različita područja istraživanja (npr. poslovne studije, znanost, tehnologiju, inženjerstvo, matematiku, pravo, umjetnost), u skladu s ključnim kompetencijama povezanim s intelektualnim vlasništvom za cjeloživotno učenje;
 - (b) ulozi intelektualne imovine u vrednovanju znanja s naglaskom na širem tumačenju intelektualne imovine;
 - (c) razumijevanju uloge autorskih prava u kontekstu poučavanja profesora, istraživača i studenata;
 - (d) utvrđivanju i razumijevanju situacija sukoba interesa;

- (32) poticanjem sudjelovanja u relevantnim profesionalnim mrežama koje mogu pomoći u informiranju o intelektualnom vlasništvu (kao što su ambasadori Europske službe za pomoć u području intelektualnog vlasništva ⁽²⁷⁾), Europska poduzetnička mreža ⁽²⁸⁾, centri PATLIB-a ⁽²⁹⁾) i razmatranjem traženja potpore od postojećih savjetodavnih usluga u području upravljanja intelektualnim vlasništvom koje se pružaju na nacionalnoj razini i na razini Unije (npr. Europska služba za pomoć u području intelektualnog vlasništva ⁽³⁰⁾ i nacionalni uredi za intelektualno vlasništvo).

3. UPRAVLJANJE INTELKTUALNOM IMOVINOM U ZAJEDNIČKIM ISTRAŽIVAČKIM I INOVACIJSKIM AKTIVNOSTIMA

3.1 Preporučuje se da se vlasništvo nad intelektualnom imovinom što prije razjasni na sljedeće načine:

- (33) definiranjem jasnih odredaba o vlasništvu što je prije moguće na razini organizacije radi učinkovitog utvrđivanja, prijenosa i upotrebe intelektualnog vlasništva, uključujući postupak rješavanja sukoba;
- (34) osiguravanjem da sudionici dobro razumiju pravila pojedinačnih programa o vlasništvu i pristupu u kontekstu aktivnosti istraživanja i inovacija financiranih javnim sredstvima;
- (35) ranim dogovaranjem s partnerima o pitanjima vlasništva u vezi s pravima pristupa i korištenja (na primjer za istraživanje, obrazovanje ili komercijalno iskorištavanje), postojećem znanju, rezultatima i relevantnom intelektualnom imovinom treće strane (na primjer, radi olakšavanja ulaganja i drugih financijskih aranžmana);
- (36) prije početka projekta pripremom popisa svih postojećih rezultata, uključujući intelektualno vlasništvo, i informacija o relevantnom usporednom znanju koje pripadaju svakom partneru i za koje se očekuje da će se upotrebljavati tijekom projekta te prema potrebi ažuriranjem popisa; praćenjem ostvarenih rezultata i njihova predviđenog vlasnika tijekom trajanja projekta; na kraju projekta pripremom „Popisa vlasništva nad rezultatima” u kojem se navode svi dobiveni rezultati i definira smjer njihova iskorištavanja;
- (37) u pripremi suradnje s partnerima razmatranjem upotrebe postojećih alata, uključujući modele konzorcijskih sporazuma, uzimajući u obzir posebnosti dotičnog projekta i ograničene resurse određenih aktera, kao što su MSP-ovi ili novoosnovana poduzeća u pregovorima;
- (38) ako je intelektualno vlasništvo u zajedničkom vlasništvu, osiguravanjem sklapanja sporazuma o zajedničkom vlasništvu i upravljanju ili ugovora o zajedničkom vlasništvu i udjelu u prihodima;
- (39) uvođenjem smjernica upućenih partnerima kako bi se osiguralo učinkovito iskorištavanje rezultata u slučaju da partneri imaju različite kapacitete za ulazak na tržište;
- (40) ako su rezultati zajedničkih istraživačkih aktivnosti u zajedničkom vlasništvu javne istraživačke organizacije i sudionika iz industrije, razmatranjem mogućnosti da javna istraživačka organizacija dodijeli licencije trećim stranama (kao što su novoosnovana poduzeća) ako sudionik iz industrije ne iskorištava rezultate u roku koji su zajednički vlasnici prethodno dogovorili;
- (41) u slučaju projekata koji su uglavnom financirani javnim sredstvima:
- (a) dodjelom vlasništva nad rezultatima javnoj istraživačkoj organizaciji koja sudjeluje u programu i davanjem povlaštenih prava pristupa rezultatima sudionicima iz industrije. Opseg prava pristupa trebao bi biti razmjern doprinosu industrije. Ako je rezultat poboljšanje u odnosu na postojeće intelektualno vlasništvo koje je uveo sudionik iz industrije, razmatranjem dodjele neograničenog pristupa rezultatu sudioniku iz industrije uz poštnu i razumnu naknadu razmjernu njegovu doprinosu;
- (b) osiguravanjem da se intelektualnom imovinom razvijenom u aktivnostima istraživanja i inovacija koje se financiraju javnim sredstvima upravlja na takav način da Unija ima koristi od socioekonomskih koristi povezanih s njezinim vrednovanjem;

⁽²⁷⁾ Služba za pomoć u području intelektualnog vlasništva

⁽²⁸⁾ Europska poduzetnička mreža (europa.eu)

⁽²⁹⁾ EPO – patentni informacijski centri (PATLIB)

⁽³⁰⁾ Europska služba za pomoć u području intelektualnog vlasništva (europa.eu)

- (c) dopuštanjem dodjele neisključivih licencija pod poštenim i razumnim uvjetima pravnim subjektima kojima su rezultati potrebni za rješavanje izvanrednog stanja te obvezivanjem na brzo i široko iskorištavanje proizvoda i usluga koji iz toga proizlaze pod poštenim i razumnim uvjetima u slučaju izvanrednog stanja (na primjer u području javne sigurnosti, javnog zdravlja ili javnog reda) i kad se projekt financira posebno za rješavanje izvanrednog stanja.

3.2 Preporučuje se uspostava jasnih uvjeta suradnje na sljedeće načine:

- (42) utvrđivanjem potencijala rezultata projekata istraživanja i inovacija za dolazak na tržište od samog početka i raspravom o mogućnosti da se sudionicima odobre opcije pregovaranja o licencijama za buduće rezultate projekta;
- (43) osiguravanjem uspostave jasnog okvira za suradnju i sporazume unutar organizacije, uključujući primjenjiva pravila o intelektualnoj imovini;
- (44) uspostavljanjem jasnog sporazuma o suradnji u pogledu zajedničkih istraživačkih aktivnosti kojim se posebno utvrđuju opseg suradnje, strategija vrednovanja, širenje i iskorištavanje rezultata (kao što su licenciranje ili prijenos rezultata, osnivanje *spin-off* poduzeća) i strategija upravljanja intelektualnom imovinom koja obuhvaća životni ciklus projekta i razdoblje nakon njega. Sporazum bi trebao uključivati postupak obavješćivanja svih partnera o postizanju rezultata i potencijalu za njihovu zaštitu (na primjer patentima);
- (45) osiguravanjem da svi partneri prijave opterećenja povezana s njihovim postojećim znanjem (uključujući ona povezana s intelektualnim vlasništvom, kao što su prava trećih strana ili otvoreni kod s ograničenim licencijama);
- (46) osiguravanjem da se razlike u pravnim odredbama u potpunosti uzmu u obzir u slučajevima u kojima suradnja uključuje partnere u različitim zemljama, posebno:
- (a) procjenom načina na koji te razlike mogu utjecati na očekivanja u pogledu vrednovanja, širenja i iskorištavanja te u skladu s time uključivanjem potrebne klauzule u sporazum;
- (b) razmatranjem pružanja okvira za savjetovanje o rješavanju sporova kako bi se partnerima pomoglo u mirnom rješavanju sporova;
- (47) predviđanjem uloge posrednika (kao što su stručnjaci u različitim društveno-kulturnim okruženjima) kako bi se pomoglo partnerima različitog podrijetla u njihovoj međunarodnoj suradnji;
- (48) razmatranjem konkretnih mjera kako bi se izbjeglo zloupotrebavanje ili objavljivanje informacija bez pristanka raspravljanim i sklapanjem sporazuma o povjerljivosti prije dijeljenja bilo kakvih informacija s projektnim partnerima, prema potrebi, kao i razmatranjem potrebnih zahtjeva za zaštitu poslovnih tajni, ako se takva zaštita traži;
- (49) kad je posrijedi suradnja između industrije i akademske zajednice, stvaranjem uvjeta za učinkovitu suradnju među partnerima od samog početka, na primjer olakšavanjem umrežavanja i organiziranjem razmjena i prilika za posjete.

4. OD STVARANJA INTELEKTUALNE IMOVINE DO TRŽIŠTA

4.1 Preporučuje se pronaći odgovarajuća sredstva za kontrolu na sljedeće načine:

- (50) pripremom temeljite analize rizika povezanih s intelektualnom imovinom, uključujući analizu slobode poslovanja ⁽³¹⁾, kako bi se utvrdile ključne komponente u slučajevima kad tehnologiju treba razviti, vrednovati i staviti na tržište;
- (51) unutarnjim ulaganjem u potrebne vještine i profile kako bi se utvrdili odgovarajući načini kontrole intelektualne imovine (na primjer u stručnjake u području prava intelektualnog vlasništva za podršku aplikacijama za prava intelektualnog vlasništva) i traženjem podrške od stručnjaka trećih strana;

⁽³¹⁾ Analiza slobode poslovanja služi osiguravanju da se komercijalnom proizvodnjom, stavljanjem na tržište i upotrebom novog proizvoda, postupka ili usluge ne krše prava intelektualnog vlasništva drugih.

- (52) utvrđivanjem je li potrebna zaštita pravima intelektualnog vlasništva ili druga vrsta zaštite te razmatranjem mogućnosti stavljanja rezultata na raspolaganje putem otvorenog pristupa, uz procjenu različitih načina kontrole;
- (53) informiranjem o lokalnim pravilima, uključujući nacionalne zakone i relevantne sudske odluke te o opsegu dodijeljene zaštite prije ulaska na novo tržište;
- (54) provođenjem odgovarajućih postupaka vrednovanja intelektualnog vlasništva i dubinske analize prije prijenosa ili licenciranja imovine.

4.2 U pogledu procjene vrijednosti intelektualnog vlasništva preporučuje se sljedeće:

- (55) definiranje ciljeva vrednovanja na temelju različitih vrsta vrijednosti (organizacijske, kulturne, gospodarske, okolišne i društvene vrijednosti);
- (56) definiranje svrhe vrednovanja prije provođenja procjene intelektualnog vlasništva jer će to pomoći u odabiru odgovarajuće metode u skladu s međunarodnim normama, koje se razlikuju u pogledu svrhe, opsega ili pristupa:
 - (a) kvalitativan pristup pružit će opisnu analizu i/ili ocjenu za potrebe upravljanja kako bi se pomoglo u donošenju odluka ili kako bi se priopćila važnost intelektualnog vlasništva;
 - (b) kvantitativan pristup može se temeljiti na trošku, tržištu i prihodima te će omogućiti izračun novčane vrijednosti intelektualnog vlasništva u konkretnom kontekstu i u određenom trenutku;
- (57) osiguravanje da članovi organizacije odgovorne za provedbu inovacijskih strategija dobro razumiju različite pristupe davanju vrijednosti inovacijama u ranoj fazi;
- (58) suradnja s relevantnim partnerima kako bi se utvrdio zajednički pristup vrednovanju intelektualnog vlasništva nastalog kao rezultat zajedničke istraživačke aktivnosti;
- (59) unutarnje ulaganje u vještine i profile za vrednovanje intelektualnog vlasništva (na primjer, u stručnjake u području prava i vrednovanja intelektualnog vlasništva) i traženje podrške od stručnjaka trećih strana;
- (60) primjena otvorenog, transparentnog i nediskriminirajućeg pristupa tijekom cijelog postupka vrednovanja intelektualnog vlasništva.

4.3 Preporučuje se da se prakse praćenja, prijenosa i izdavanja licencija uspostave na sljedeće načine:

- (61) utvrđivanjem relevantnih dionika koji će sudjelovati u širenju i iskorištavanju rezultata, uključujući potencijalne korisnike, prema potrebi, te u skladu s tim njihovim uključivanjem u pregovore;
- (62) razmatranjem sudjelovanja u suradničkim mehanizmima licenciranja kao što su patentna udruženja i klirinške kuće;
- (63) utvrđivanjem novoizdanih patenata i novoobjavljenih prijava patenata u vlasništvu trećih strana praćenjem patenata tijekom cijelog projekta kako bi se ograničile moguće povrede i osigurala vrijednost svih budućih patenata koji proizlaze iz projekta;
- (64) utvrđivanjem potencijalnih komplementarnih patenata i pregovaranjem o sporazumima o uzajamnom licenciranju kako bi se povećala vrijednost razvijene tehnologije za potencijalne ulagače i treće stjecatelje licencija;
- (65) obvezivanjem na održive društveno odgovorne prakse licenciranja;

- (66) razmatranjem mogućnosti, prema potrebi, da se partnerima dodijeli ugovorno pravo na prioritarno sklapanje poslovne transakcije s pravnim subjektom (pravo prvog odbijanja) ili vremenski ograničena neisključiva licencija za iskorištavanje intelektualnog vlasništva nastalog tijekom projekta te uzimanjem u obzir svih primjenjivih pravila financiranja, u kontekstu zajedničkih aktivnosti industrije i akademske zajednice;
- (67) utvrđivanjem rizika povezanih s odgovornostima za razvoj proizvoda i stavljanje na tržište te uzimanjem u obzir tih rizika u pregovorima o ugovorima o licenciranju.

Sastavljeno u Bruxellesu 1. ožujka 2023.

Za Komisiju
Mariya GABRIEL
Članica Komisije
